

PRIVILEGIEMATCHEN

Koppling till de globala målen: Mål 5 (jämslälldhet), Mål 10 (minskad ojämlikhet), samt Mål 16 (fredliga och inkluderande samhällen)

Syfte: Att synliggöra normer och de för- och nackdelar som personer kan ha av att vara en del av eller avvika från olika normer. Målet är även att deltagarna ska kunna koppla privilegier i samhället till sin förening och fundera över hur det ser ut i just er KFUM-förening.

Tidsåtgång: ca 20 min

Målgrupp: Från ca 13 år och uppåt

Material: Individuella rollkort till alla deltagare (se nedan), ett större utrymme, exempelvis ett tomt rum eller en fotbollsplan. Eventuellt bollar eller hopprep (om ni vill göra övningen mer fartfylld kan varje deltagare ha en basketboll som de ska studsa eller ett hopprep som de ska hoppa fram med)

Gör så här:

Deltagarna tilldelas ett varsitt rollkort. Be alla läsa tyst vad det står på deras kort och att därefter göra sig en bild av sin roll, utan att prata med varandra om sina roller. Rollkorten beskriver olika personer med skilda identiteter och egenskaper. Be deltagarna fundera över hur personen på deras rollkort bor, vad har personen för bakgrund, vad tycker hen om att göra, vad drömmer hen om?

Be därefter gruppen att placera sig på en linje i rummet, bredvid varandra. Berätta att du kommer att läsa upp ett antal påståenden. Varje gång ett påstående stämmer in på personen som de har på sitt rollkort ska de flytta fram ett steg, annars stanna kvar på sin plats. Den här övningen går även att göra utifrån er verksamhet, till exempel kan deltagarna studsa en basketboll samtidigt som de ska ta ett steg fram och målet är att hinna först till basketnätet, eller så kan deltagarna hoppa hopprep fram på en sträcka. Det går även att göra denna övning för att välja vilka som först ska få ta mellis och exempelvis komma fram till ett fikabord. Ni kan även anpassa påståendena utifrån er verksamhet.

Texten på deltagarnas rollkort ger inte alltid svar på påståendena, så om deltagarna är osäkra på om de ska ta ett steg fram eller inte får de gissa utifrån den bild de fått av vad som står på kortet. Läs upp påståendena ett i taget, sakta och med paus emellan. När alla påståenden lästs upp stannar deltagarna kvar på den plats de hamnat på.

Fråga deltagaren som kommit längst fram och de som står längst bak om vad som står på deras rollkort. Du kan även fråga om någon annan (till exempel i mitten) vill läsa upp sitt rollkort. Låt deltagarna diskutera övningen med hjälp av frågorna nedan.

Exempel på diskussionsfrågor:

- Var det svårt att veta om du skulle ta ett steg eller inte?
- Hur tolkade du personen på ditt rollkort? Hur tog du ställning när informationen på kortet inte var tillräcklig? Förklara att vi ofta inte vet allt om en person utan bara ytliga saker, som de som står på korten. Det gör att vi behöver fylla i och lägga in våra förutfattade meningar om någon som är på det sättet.
- Hur kändes det att ta ett steg framåt? Hur kändes det att stanna kvar?
- Vad innebär det i en persons vardag att vara någon som hamnar långt fram? Vilka fördelar får den personen?
- Hur kan vi koppla den här övningen till verkligheten, till vår förening?

Rollkort

Klipp eller skriv ut rollkortet och ge en till varje deltagare. Om det är fler deltagare än antal kort kan ni ge samma identitet till olika personer och sedan fråga om de tolkade rollkortet likadant och om de står på samma plats eller inte.

- Du är ordförande i en ungdomsorganisation. Du är född och uppvuxen i en storstad i Sverige. Du har bra betyg i skolan.
- Du är en ung tjej som har flytt med din familj från Irak. Du är intresserad av politik och drömmer om att bli läkare.
- Du är en 14-årig tjej från en liten stad i Sverige. Du har en pojkvän och gillar att spela dataspel.
- Du är 17 år. Du har alltid blivit sedd som en tjej men har känt sedan förskolan att du egentligen är en kille. Dina föräldrar är lärare.
- Du är en ung kille som kom själv till Sverige och läser nu svenska på SFI. Du har en pojkvän och drömmer om att bli dansare.
- Du är en kille som gillar att resa och åka skateboard. På sommaren brukar du åka till ditt landställe med din familj.
- Du sitter i rullstol och är aktivt kristen. Du bor själv med din mamma som jobbar som undersköterska.
- Du är en tjej som är adopterad från Chile. Du tycker om att rida och brukar jobba extra som lägerledare varje sommar. Dina föräldrar jobbar med media och du har precis fått din egen häst.
- Du är en ung tjej som bott utomlands hela ditt liv. Du pratar inte så mycket svenska och är därför ganska blyg. Du är väldigt musikalisk och har en bra relation till dina föräldrar.

Påståenden

- När vi har ett upprop kan ledaren uttala mitt namn rätt
- När vi ska bada behöver jag inte oroa mig för att jag inte kan simma
- Jag kan hålla hand med den jag är kär i, utan att få konstiga blickar
- Jag kan delta i de aktiviteter jag tycker är roliga, utan att andra snackar skit om mig
- När vi ska äta behöver jag inte ställa mig i kön för "specialkost"
- Jag förstår ledarnas instruktioner av en lek/aktivitet, utan att behöva fråga en extra gång
- Jag har aldrig varit med om att någon har frågat om jag är kille eller tjej
- Jag vet vad en "energizer" är
- När jag berättar något, brukar andra lyssna intresserat
- Jag vet vilken toalett jag ska använda och kan gå in där utan att bli ifrågasatt
- Jag kan gå själv i mörkret på natten utan att vara rädd
- Mina högtider har en röd siffra i almanackan.
- Jag eller min familj behöver inte snåla i slutet av månaden.
- Ingen har förklarat mitt humör med att jag har mens.
- Jag är inte orolig för min framtid.
- Jag har aldrig skämts för mitt hem eller mina kläder.
- Om jag ramlat och slagit mig, kan jag få ett hudfärgat plåster i samma färgton som min hudfärg.
- Jag har aldrig blivit kallad något nedsättande på grund av min sexuella läggning eller mitt könsuttryck.
- Ingen har frågat mig var i världen jag kommer ifrån egentligen
- Jag kan åka vart jag vill utan att jag i förväg behöver ta reda på om det finns några funktionshinder på flyget, tåget eller bussen.